

АНАЛІЗ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРИ ПЕРЕХОДІ ДО ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ВІДБУДОВИ

Перехід підприємств від лінійної до циркулярної економіки є одним із варіантів досягнення цілі сталого розвитку 12 «Відповідальне споживання та виробництво» як в умовах пандемії COVID-19, так і під час військового стану для відбудови бізнесу з екологічною та соціальною відповідальністю його власників. Організація бізнес-процесів підприємств на засадах циркулярної економіки передбачає розробку планових показників щодо утворених відходів та контроль їх виконання, встановлення відхилень між фактичними та плановими показниками, з'ясування причин відхилень та відповідальних осіб, а також розробка заходів щодо їх усунення. Розглядаючи інструменти для впровадження циркулярної економіки, можна обрати низку шляхів: цифровізація, законодавче та політичне регулювання, освітній простір, інновації та технології.

Циркулярна економіка представляє собою промислову систему, яка має на меті бути відновлювальною або регенеративною. Замість утилізації на завершній терміні експлуатації, система циркулярної економіки висуває відновлення продуктів. Щоб продукт міг продовжувати свій життєвий цикл, ця концепція пропонує використовувати відновлювальні джерела енергії, уникати токсичних хімікатів, уникати утворення відходів через продуманий дизайн продуктів та розвивати відповідні бізнес-моделі [1]. Підтвердженням переходу до циркулярної економіки є оприлюднення порівняльної характеристики діяльності підприємства за умов лінійної економіки та циркулярної економіки. Адже зменшення споживання різноманітних ресурсів слід розглядати як у натуральному, так і вартісному вираженні із врахуванням дотримання стандартів якості і кондиційності у звітному періоді порівняно з попереднім періодом. Обов'язково слід виміряти вплив економії споживання ресурсів на тривалість операційного циклу. Стратегічний план «від досягнутого» не підходить для реалізації циркулярної економіки, бо потрібно змінювати організаційну структуру, тому підприємство обирає оптимізаційний план (в разі наявності джерел фінансування).

Одним з ефективних інструментів здійснення відбудови можна розглядати економіку, зокрема циркулярну. Державна служба статистики України уточнює такі завдання цілі сталого розвитку 12 «Відповідальне споживання та виробництво»: 1) знизити ресурсоемність економіки; 2) зменшити втрати продовольства у виробничо-збутових ланцюжках; 3) забезпечити стаке використання хімічних речовин на основі інноваційних технологій та виробництв; 4) зменшити обсяг утворення відходів і збільшити обсяг їх переробки та повторного використання на основі інноваційних технологій та виробництв [2]. Тобто ключовими завданнями є зменшення споживання всіх ресурсів бізнес-процесів, контроль безпеки використання хімічних речовин, аналіз динаміки обсягів утворених відходів, співвідношення між обсягами відходів повторного використання та утилізації.

Розглянемо показники, які характеризують досягнення ЦСР 12 «Відповідальне споживання та виробництво» та їх інтерпретація в розрізі завдань [2]. Порівняно з 2015 роком ресурсоемність ВВП зменшилася з 94,2 % у 2020 році до 60,1 % у 2022 році. Частка післязбиральних втрат у загальному виробництві зернових культур у 2015 році становила 2,3 %, а у 2021 році 1,7 %, що є позитивною тенденцією. Частка післязбиральних втрат у загальному виробництві овочів та баштанних культур зменшилася з 12,3 % у 2015 році до 10,6 % у 2018 році, але в 2021 році становила 12,5 %. Обсяг утворених відходів усіх видів економічної діяльності на одиницю ВВП, кг на 1000 дол. США за ПКС 2011 року зменшився з 457,4 кг на 1000 дол. США у 2015 році до 307,4 кг на 1000 дол. США у 2023 році. Частка спалених та утилізованих відходів у загальному обсязі утворених відходів зменшилася з 30,0 % у 2015 році до 22,8 % у 2023 році. Слід відзначити, що провести аналіз відповідального споживання та виробництва неможливо під час військового стану через те, що не всі виокремлені показники оприлюднені за 2022-2023 роки. Тому з'являється первинна необхідність у використанні найсучасніших технологій для впровадження циркулярної економіки щодо процесів відбудови – цифрових інструментів. Ці інструменти можна поділити на три категорії: засоби для відстеження та управління ресурсами (Mosaic – для планування роботи щодо відновлення на регіональному рівні та контролю за їх дотриманням), платформи (Google Workspace – для організації документообігу відбудови), технології для оптимізації дизайну та виробництва (Autodesk Revit – для симуляції контролю використання відходів).

Список використаної літератури

1. Артемов В., Бахчеван Е., Бочко О. Циркулярна економіка - виклик сучасності. Економіка та суспільство. 2023. № 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-17>.
2. ЦСР 12 «Відповідальне споживання та виробництво». URL: <https://sdg.ukrstat.gov.ua/uk/12/>.